

Міністерство освіти і науки України

Український державний університет залізничного транспорту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання вченої ради
Українського державного
університету залізничного
транспорту

«24» квітня 2018 р. № 4

Введено в дію наказом
Українського державного
університету залізничного
транспорту

«24» квітня 2018 р. № 60

Ректор

С.В. Панченко

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ФОРМУВАННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ
ОСВІТНІХ ПРОГРАМ В УКРАЇНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про формування, затвердження та оновлення освітніх програм в Українському державному університеті залізничного транспорту (надалі – Положення) розроблено на підставі Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р.), Закону України «Про освіту» (№ 2145-VIII від 05.09.2017 р.), «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти (14 – 15 травня 2015 р.).

Положення призначено для педагогічних, науково-педагогічних працівників Університету та здобувачів вищої освіти.

Положення ґрунтується на засадах:

- постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (№ 1187 від 30.12.2015 р.);

- постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (№ 266 від 29.04.2015 р.);

- постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах» (№ 978 від 09.08.2001 р.);

- Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (2008 р.);

- Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти;

- «Національного освітнього глосарію: вища освіта»;

- наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу» (№ 689 від 13.06.2012);

- наказу Міністерства освіти і науки України «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25 листопада 2015 року за № 1460/27905 (№ 1151 від 06.11.2015 р.);

- наказу Міністерства освіти і науки України «Про узагальнення переліків спеціальностей, ліцензованих обсягів вищих навчальних закладів та переоформлення сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 січня 2017 року за № 20/29888 (№ 1565 від 19.12.2016 р.).

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

Акредитація – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності Університету за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання.

Атестація – встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Гарант освітньої програми – керівник робочої проектної групи з розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду освітньої програми.

Екзамен – форма перевірки, яка проводиться з метою оцінки знань студентів з навчальних дисциплін, їхнього вміння творчо використовувати набуті знання для вирішення практичних завдань професійного спрямування.

Залік – форма перевірки успішності виконання лабораторних і практичних робіт, засвоєння студентами навчального матеріалу з окремих частин навчальних дисциплін, виконання та захисту курсових проектів (робіт), проходження навчальних і виробничих практик.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

ЄДЕБО – Єдина державна електронна база з питань освіти.

Забезпечення якості освіти – сукупність процедур, що застосовуються на інституційному (внутрішньому) та національному і міжнародному (зовнішньому) рівнях для якісної реалізації освітніх програм і присудження кваліфікацій.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються в Університеті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти: інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентності рівня щодо навчання та/або професійної діяльності; загальні компетентності – універсальні

компетентності, що не залежать від предметної галузі, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку; спеціальні (фахові, предметні) компетентності – компетентності, що залежать від предметної галузі, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

Компетенція – надані особі повноваження для виконання покладених на неї завдань і обов'язків певної професії (заняття, роботи).

Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни – навчально-методичний документ, складниками якого є навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи, питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів, комплексної контрольної роботи, післяатестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Ліцензійні умови – Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187.

Робоча навчальна програма дисципліни (силабус) – навчально-методичний документ, складниками якого є опис навчальної дисципліни, заплановані результати навчання, програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни, теми семінарських (практичних, лабораторних) занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, методи контролю, схема нарахування балів, рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті.

Національна рамка кваліфікацій (НРК) – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341.

Освітній компонент – змістовна навчальна складова освітньої програми як автономний, офіційно структурований навчальний досвід, що повинен мати послідовний чіткий набір результатів навчання, визначені види навчальної діяльності згідно з часом, виділеним в рамках освітньої програми, та відповідні критерії оцінювання.

Освітній процес – інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі)

через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Освітня діяльність – діяльність вищих навчальних закладів, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб.

Освітня програма (освітньо-професійна, освітньо-наукова) – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти. Програмні результати навчання за освітньою програмою відображаються в профілю освітньої програми; результати навчання за освітніми компонентами професійної програми відображаються в навчальних програмах дисциплін, практик та інших компонентів освітньої програми.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається Університетом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти (формальна спеціалізація). Неформальна спеціалізація не вимагає окремої освітньої програми та передбачає лише вибір здобувачами вищої освіти певних блоків навчальних дисциплін в рамках освітньої програми за спеціальністю або за формальною спеціалізацією.

Якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

3. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ, МОНІТОРІНГУ ТА ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

3.1. Загальні вимоги до освітніх програм

У рамках однієї спеціальності Український державний університет залізничного транспорту (надалі – Університет) може реалізувати декілька освітніх програм. Профільна спрямованість, обумовлена суттєвими особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмними результатами чи переліком освітніх компонентів, є підставою для розроблення окремої освітньої програми. Окрему освітню програму можуть спільно реалізувати декілька факультетів Університету та/або освітніх організацій, включаючи міжнародні.

Навчання за освітньою програмою проводиться за денною та/або заочною формами. У разі організації різних форм навчання структура, обсяг, зміст і результати освітньої програми за певним рівнем вищої освіти не мають різнитися.

Прийняття або зміна стандарту освітньої діяльності є підставою для розроблення нової освітньої програми або перегляду існуючої.

Кожна освітня програма має гаранта освітньої програми.

Освітні програми розробляють для кожної спеціальності та спеціалізації Університету.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», підготовка фахівців в Університеті здійснюється за такими освітніми програмами:

- освітньо-професійні програми підготовки бакалаврів обсягом 180 – 240 кредитів ЄКТС;
- освітньо-професійні підготовки магістрів обсягом 90 кредитів ЄКТС;
- освітньо-наукові програми підготовки магістрів обсягом 120 кредитів ЄКТС з обов'язковим включенням дослідницької (наукової) компоненти обсягом не менше 36 кредитів ЄКТС.
- освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії з обсягом освітньої складової 30 – 60 кредитів ЄКТС.

Успішне виконання освітньої програми здобувачем вищої освіти є підставою для присудження йому відповідного ступеня вищої освіти.

Основні принципи, на базі яких розробляються освітні програми:

- системність – дотримання відповідності мети, змісту ОП, методів, форм, засобів, технологій і механізмів реалізації освітнього процесу очікуваним результатам навчання;
- наступність – наявність послідовного зв'язку між різними етапами освітнього процесу та ступенями вищої освіти;

- інноваційність та інтегрованість освіти і науки – врахування сучасних досягнень розвитку науки та відображення результатів наукових досліджень у змісті освітньої програми;

- студентоцентрованість – зорієнтованість освітнього процесу на студента, його здатність навчатися та набувати ним відповідні компетентності;

- формування компетентностей студентів як їхніх результатів навчання;

- врахування потреб, інтересів та вимог усіх зацікавлених сторін;

- інтеграція освітнього процесу у Європейський простір вищої освіти;

- модульність – структурування змісту освітньої програми;

- збалансованість та реалістичність освітньої програми – об'єктивність присвоєння кредитів компонентам освітньої програми, здатність студентів у визначені терміни навчання набутися очікувані компетентності за результатами виконання програми;

- гнучкість та мобільність структури освітньої програми – можливість адаптації структури і змісту програми до змін потреб та інтересів зацікавлених сторін;

- відповідність освітньої програми національній рамці кваліфікацій.

Вимоги до ОП, які регламентовані стандартами вищої освіти (у разі їх наявності):

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

- наявність переліку компетентностей випускника;

- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;

- форми атестації здобувачів вищої освіти;

- відповідність вимогам системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Університету.

3.2. Структура та зміст освітніх програм

Освітньо-наукова програма містить єдиний комплекс освітніх компонентів: навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо.

Вимоги до освітньої програми, які визначаються стандартом вищої освіти:

обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, та результатів їх навчання;

перелік обов'язкових компетентностей випускника;

нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;

форми атестації здобувачів вищої освіти;

вимоги до створення освітніх програм підготовки за галуззю знань, двома галузями знань або групою спеціальностей (у стандартах рівня молодшого бакалавра), міждисциплінарних освітньо-наукових програм (у стандартах магістра та доктора філософії);

вимоги професійних стандартів (за їх наявності).

Освітня програма повинна містити:

перелік освітніх компонентів, їх логічну послідовність;

вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою;

кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти.

3.3. Порядок розгляду та затвердження освітніх програм

Освітні програми затверджує Вчена рада Університету.

Основні етапи розроблення та затвердження освітньої програми:

- розроблення проекту освітньої програми із залученням здобувачів вищої освіти та інших стейкхолдерів до формулювання цілей та програмних результатів навчання;
- розгляд та схвалення проекту освітньої програми на засіданні кафедри (кафедр);
- рецензування освітньої програми (у тому числі зовнішнє);
- розгляд та схвалення проекту освітньої програми науково-методичною комісією факультету (факультетів);
- розгляд та схвалення проекту освітньої програми вченою радою факультету;
- розгляд проекту освітньої програми та його затвердження Вченою радою Університету.

3.4. Поточний моніторинг, періодичний перегляд та оновлення освітніх програм

Моніторинг освітньої програми проводить науково-методична комісія відповідного факультету не рідше одного разу на рік. Моніторинг спрямований на визначення відповідності освітньої програми потребам студентів, працедавців, інших груп зацікавлених сторін.

Моніторинг освітньої програми передбачає оцінювання:

- відповідності освітньої програми досягненням науки та виробництва у відповідній сфері знань, тенденціям розвитку економіки і суспільства;

- врахування потреб здобувачів освіти, працедавців та інших груп зацікавлених сторін;
- спроможності здобувачів освіти виконувати навчальне навантаження та набуті очікувані компетентності;
- затребуваності на ринку праці фахівців, що здобули вищу освіту за освітньою програмою.

Моніторинг освітньої програми здійснюється з використанням анкетування студентів та працедавців; аналізу результатів оцінювання досягнень студентів; порівняння з іншими освітніми програмами суміжних спеціальностей та освітніми програмами інших закладів вищої освіти (в тому числі закордонних).

На підставі результатів моніторингу робоча (проектна) група здійснює оновлення освітньої програми та надає її на перезатвердження.

Проректор з науково-
педагогічної роботи

Приходько С. І.